

ĐẠI SỨ QUÁN HỢP CHỨNG QUỐC HOA KỲ

Phòng Thông tin - Văn hóa

Tầng 3, Rose Garden Tower, 6 Ngọc Khánh

Hà Nội, Việt Nam

(84-4) 831-4580 -- Fax: (84-4) 831-4601

TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ CỦA BỘ NGOẠI GIAO MỸ
CHƯƠNG TRÌNH NGHỊ SỰ CHO CHÍNH SÁCH ĐỐI NGOẠI CỦA MỸ, THÁNG 3/2000
VIỆC HOẠCH ĐỊNH CHÍNH SÁCH ĐỐI NGOẠI MỸ

CÁC VẤN ĐỀ KINH TẾ QUỐC TẾ VÀ CHÍNH SÁCH NGOẠI GIAO CỦA MỸ

Lee H. Hamilton

Lee Hamilton, giám đốc Trung tâm quốc tế các học giả Woodrow Wilson và cựu Hạ nghị sỹ Mỹ, nói “Mỹ cần một cơ quan hoạch định chính sách thống nhất và chặt chẽ để thúc đẩy kiểu chính sách kinh tế đối ngoại đa dạng mà môi trường quốc tế phức tạp ngày nay đòi hỏi”. Ông cũng nói “Chúng ta phải bảo đảm rằng các lợi ích quốc gia tổng thể của chúng ta được xem xét đầu tiên và trước hết trong việc phát triển chính sách của chúng ta”.

Thách thức chính của Mỹ trong chính sách kinh tế đối ngoại là nhằm sử dụng ảnh hưởng to lớn của Mỹ để duy trì nền kinh tế toàn cầu mở cửa và thịnh vượng và khơi sâu, mở rộng các lợi ích của toàn cầu hoá. Gắn liền với thách thức này cũng là cơ hội để có ảnh hưởng lớn về khả năng của Mỹ nhằm giải quyết các mục tiêu của chính sách ngoại giao chính trị, chiến lược và nhân đạo. Diễn biến của kinh tế toàn cầu sẽ ảnh hưởng đến nền an ninh quốc gia của chúng ta, đến sự lan truyền của dân chủ và nhân quyền, môi trường, khủng bố, buôn bán ma tuý bất hợp pháp, tội phạm có tổ chức, sức khoẻ và bệnh tật, các sức ép về dân số và hầu hết các thách thức quốc tế lớn khác.

Các lợi ích chiến lược của Mỹ hiện nay đang soán suýt chặt chẽ với các lợi ích kinh tế của Mỹ. Các vấn đề kinh tế ảnh hưởng rất lớn đến các quan hệ giữa chúng ta với các cường quốc lớn như : Châu Âu, Nhật Bản, Trung Quốc và Nga. Các nước này làm gia tăng chương trình nghị sự của chính sách ngoại giao Mỹ, từ Hiệp định Thương mại Tự do Bắc Mỹ (NAFTA) và việc làm luật nhanh chóng đối với vấn đề khủng hoảng tài chính ở châu Á và việc Trung Quốc gia nhập Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO). Việc trừng phạt kinh tế của Mỹ chống Cu Ba, Iran và Libi đã là một nguồn bất hòa lớn với một số nước đồng minh thân thiết của chúng ta. Một vài đe dọa đối với chính sách ngoại giao đang xuất hiện ở chân trời tương đương như sự suy thoái tài chính thế giới.

Toàn cầu hóa là hiện tượng kinh tế quốc tế ưu việt của thời đại chúng ta. Sự thịnh vượng của Mỹ được gắn liền với sự thịnh vượng toàn cầu. Khối lượng và tiến độ tiến triển của thương mại và đầu tư quốc tế đang tăng lên ghê gớm. Các công nghệ thông tin và liên lạc đang làm biến đổi cách kinh doanh của thế giới và kết nối con người và các công ty hơn bao giờ hết. Việc hội nhập của sản xuất và tiếp thị các hàng hóa và các dịch vụ vượt qua biên giới quốc tế đang thay đổi cơ cấu của lĩnh vực tư nhân. Những vụ hợp nhất, các mạng lưới và các liên minh quốc tế đang diễn ra hàng ngày.

Toàn cầu hóa đem lại cả được và mất, cả cơ hội và thách thức. ảnh hưởng kinh tế chung của toàn cầu hóa là tích cực, có kết quả về sản lượng, hiệu quả và tăng trưởng. Toàn cầu hóa đã đóng vai trò lớn trong việc mở rộng kinh tế đáng

kể mà đất nước của chúng ta đã thu hưởng trong 9 năm qua và đã góp phần vào sự tăng trưởng kinh tế nhanh chóng ở nhiều khu vực của châu Á, châu Âu và Mỹ la tinh. Nó chứa đựng hứa hẹn đem lại những lợi ích lớn lao cho con người trên toàn thế giới.

Toàn cầu hóa cũng làm nảy sinh nhiều vấn đề. Việc cạnh tranh tăng lên của toàn cầu hóa có nghĩa một số người và một số nước bị tụt hậu. Toàn cầu hóa có thể dẫn đến sự bảo vệ cho công nhân và môi trường bị giảm khi các công ty chuyển các hoạt động tới các khu vực với các tiêu chuẩn môi trường và lao động kém hơn. Các thị trường tư bản toàn cầu có thể biến đổi nguy hiểm. Các nhà chính trị và các thiết chế quốc tế thỉnh thoảng cũng đấu tranh để tiến kịp các xu hướng kinh tế phát triển nhanh. Các quốc gia đang phát triển đã nản lòng, họ không được tham gia đầy đủ hơn trong việc đưa ra quyết định kinh tế quốc tế và sự thịnh vượng được hưởng thụ bởi các khu vực khác trên thế giới.

Bất chấp những vấn đề này được tạo ra bởi toàn cầu hoá, chúng ta không thể và không nên cố gắng lật lại nó. Xu hướng hội nhập đang tăng lên trong các nền kinh tế của thế giới sẽ dường như vẫn tiếp tục.

Mỹ có một cơ hội lịch sử để đảm nhận giải quyết các thách thức của toàn cầu hóa và vì vậy giúp tạo ra một thế giới thịnh vượng, hòa bình và dân chủ hơn. Chúng ta phải sử dụng quyền lực chính trị và kinh tế của chúng ta như thế nào để trải rộng những lợi ích của kinh tế toàn cầu và đưa ra nhiều mục đích khác của chính sách ngoại giao ?

Đầu tiên, chúng ta cần phải tiếp tục nêu tấm gương của sự thịnh vượng bằng việc duy trì nền kinh tế trong nước hùng mạnh. Sự thành công của nền kinh tế của chúng ta khuyến khích các nước khác theo đuổi tự do hoá, thương mại tự do và các chính sách khác có lợi cho tăng trưởng. Lĩnh vực công cộng và tư nhân Mỹ có thể thúc đẩy đổi mới công nghệ, xuất khẩu và giúp duy trì vị trí lãnh đạo về khoa học và công nghệ thông tin bằng việc đầu tư mạnh vào nghiên cứu và phát triển. Sự lãnh đạo của chúng ta trong các ngành công nghiệp này của tương lai biểu hiện một trong các tài sản lớn nhất của chúng ta về chính sách ngoại giao.

Thứ hai, chúng ta cần thúc đẩy mạnh mẽ thị trường tự do và thương mại mở cửa, trong khi phát triển các thiết chế kinh tế quốc tế hữu hiệu hơn. Việc giảm hàng rào thương mại nhằm để thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, tăng cường sự hòa nhập các nền kinh tế quốc gia và cổ vũ sự hợp tác chính trị quốc tế. Như vậy, thương mại tự do cũng tạo nên các vấn đề mà các thiết chế quốc tế hữu hiệu có thể giải quyết được. Chúng ta phải củng cố Tổ chức Thương mại Thế giới bằng cách làm cho nó có đáng tin cậy hơn, minh bạch hơn và bao trùm rộng rãi các mối quan tâm về kinh tế. Chúng ta cũng phải xây dựng một công trình kiến trúc tài chính quốc tế mạnh hơn, có khả năng ngăn chặn các cuộc khủng hoảng và giải quyết được chúng.

Thứ ba, chúng ta phải đầu tư vào phát triển và giáo dục bền vững và tăng cường luật pháp ở những nước nghèo và ở những nước đang chuyển sang thị trường tự do và dân chủ. Điều quan trọng là toàn cầu hóa không được nhiều người cho là một hiện tượng do những nền kinh tế phát triển cao áp đặt cho phần còn lại của dân số thế giới mà không có bất cứ sự bảo vệ hoặc giúp gì cho họ. Để lợi ích của toàn cầu hóa được mở rộng hơn nữa, chúng ta phải giúp đỡ kinh tế và giảm nợ cho những nước đã cam kết với các chính sách kinh tế có trách nhiệm, hỗ trợ các chương trình giao lưu đưa sinh viên nước ngoài và các nhà lãnh đạo tương lai đến Mỹ và đưa những người Mỹ đến các nước khác và giúp đào tạo các thẩm phán, luật sư và các lãnh tụ của xã hội dân sự nước ngoài để luật lệ và chính phủ được củng cố. Tất cả những hoạt động này tăng cường các mục tiêu của chính sách ngoại giao của chúng ta nhằm thúc đẩy thịnh vượng, dân chủ và hợp tác kinh tế và chính trị quốc tế.

Một khu vực của thế giới nơi mà các chính sách kinh tế của Mỹ có thể có ảnh hưởng đến chính sách ngoại giao rộng lớn hơn một cách tiềm tàng là châu Phi. Nghèo đói và kém phát triển tất nhiên không chỉ là các vấn đề mà lục địa này đang đối mặt. Nhưng tăng trưởng kinh tế là trọng yếu để nâng cao mức sống của người châu Phi và giúp họ đương đầu một cách thành công trước các thách thức về chính trị, an ninh và sức khoẻ về lâu dài.

Hiện nay, nhiều nơi của châu Phi thiếu cơ sở hạ tầng hiện đại và các nguồn lực cần thiết để tranh thủ lợi thế của toàn cầu hoá. Mỹ có thể giúp sửa chữa những yếu kém này bằng việc cung cấp viện trợ nước ngoài đúng mục đích, giảm nợ, trợ giúp kỹ thuật, vốn vay và thị trường mở cửa hơn cho hàng hóa của châu Phi. Các công ty của Mỹ có thể gạt hái những lợi nhuận đáng kể từ đầu tư phát triển về các hệ thống giao thông vận tải và liên lạc hiện đại ở châu Phi nếu bầu không khí và sự ủng hộ chính trị đúng đắn được ổn định. Quan hệ đối tác giữa các lĩnh vực công và tư tạo ra hy vọng tốt nhất để cải thiện mức sống của người Mỹ và tăng thêm các lợi ích chính trị, an ninh và kinh tế của Mỹ ở châu Phi.

Môi trường chính trị và kinh tế quốc tế đã thay đổi trong mấy thập kỷ qua và diễn biến của quá trình hoạch định chính sách ngoại giao bị ảnh hưởng bởi sự quá độ đó.

Khi tôi lần đầu vào Quốc hội 35 năm trước đây, chính sách ngoại giao Mỹ bị chế ngự bởi một mục tiêu đánh bại mối đe dọa của cộng sản. Chính sách được hoạch định bởi một nhóm nhỏ, bao gồm cả Tổng thống, Bộ trưởng Ngoại giao và Quốc phòng, cố vấn an ninh quốc gia và vài người khác. Các vấn đề kinh tế quốc tế bị coi như là thứ yếu hoặc là yếu tố phụ của những mối quan tâm địa chính trị lớn hơn.

Ngày nay, chính sách ngoại giao của Mỹ phải giải quyết hàng loạt vấn đề, từ chủ nghĩa khủng bố và buôn bán ma tuý bất hợp pháp đến môi trường và phát triển bền vững. Quốc hội có liên quan nhiều hơn đến quá trình hoạch định chính sách. Và các nền kinh tế đã trở thành trung tâm hơn đối với chính sách ngoại giao của chúng ta so với trước đây.

Quá trình hoạch định chính sách kinh tế đối ngoại ngày nay rườm rà hơn. Số người tham gia tăng lên một cách ghê gớm và hiện nay bao gồm nhiều cơ quan hành pháp và nhiều ủy ban hạ viện cũng như các nhóm thương mại, các tổ chức phi chính phủ, các tổ chức quốc tế và các trường đại học. Trong ngành hành pháp, các hoạt động của chính phủ về chính sách kinh tế đối ngoại có thể được chuyển đổi trong các bộ Ngoại giao, Ngân khố, Thương mại, Năng lượng, Nông nghiệp và Đại diện thương mại Mỹ cho đến một vài cơ quan có liên quan. Ví dụ, về tài trợ của IMF (Quỹ Tiền tệ quốc tế) và cuộc khủng hoảng châu Á, Bộ Ngân khố đã đóng vai trò hàng đầu.

Trong Quốc hội, hàng tá các ủy ban và nhóm đặc biệt hiện nay có ảnh hưởng đến sự phát triển chính sách kinh tế đối ngoại. Tổng thống có thể không tham khảo chỉ lãnh đạo của quốc hội và bảo đảm sự ủng hộ của quốc hội đối với một sáng kiến của tổng thống. Ví dụ, về vấn đề trừng phạt kinh tế Ấn Độ và Pakistan, nhóm về Ấn Độ và các nghị sỹ có các lợi ích rất mạnh về nông nghiệp ở các quận của mình đã gây ảnh hưởng lớn.

Nhiều nhóm có quyền lợi đặc biệt, đặc biệt là các tổ chức kinh doanh và các tổ chức lao động, có ảnh hưởng đáng kể với chính sách của Mỹ. Về quan hệ thương mại bình thường, lâu dài và nhanh chóng với Trung Quốc và các vấn đề khác, các nhóm vận động chiếm vị trí trung tâm. Ngày nay họ có ảnh hưởng lớn hơn vì có nhiều người Mỹ hơn thừa nhận rằng họ bị ảnh hưởng bởi chính sách kinh tế đối ngoại. Xuất khẩu – từ hàng không đến kỹ nghệ thông tin đến giải trí – là một lĩnh vực đang phát triển của nền kinh tế. Sinh kế của các doanh nghiệp và công nhân Mỹ được tạo ra chủ yếu bởi các hiệp định thương mại và sự phát triển kinh tế khắp thế giới.

Mỹ cần một cơ quan hoạch định chính sách thống nhất và chặt chẽ để thúc đẩy kiểu chính sách kinh tế đối ngoại đa dạng mà môi trường quốc tế phức tạp ngày nay đòi hỏi. Nó phù hợp với nhiều cơ quan và nhiều ủy ban quốc hội có liên quan đến chính sách kinh tế đối ngoại về các vấn đề rõ ràng có ảnh hưởng đến quyền lợi của mình. Nhưng chúng ta phải bảo đảm rằng những lợi ích quốc gia tổng thể của chúng ta được xem xét đầu tiên và trước hết trong việc phát triển chính sách của chúng ta. Bộ Ngoại giao và các ủy ban Quốc hội về chính sách đối ngoại chính phải duy trì vai trò trung tâm trong những lĩnh vực hoạch định chính sách này.

Tầm quan trọng ngày càng tăng trong các vấn đề kinh tế trong chính sách đối ngoại tạo ra các cơ hội mới cho Bộ Ngoại giao. Trong khi Mỹ sẽ tiếp tục dựa vào các kỹ năng truyền thống của các cuộc đàm phán ngoại giao và báo

cáo về chính trị và kinh tế ở nước ngoài, Mỹ cũng sẽ có lợi từ sự thành thạo trong việc gắn các lợi ích an ninh và chính trị rộng lớn của Mỹ với các xu hướng và thách thức của toàn cầu hoá. Vì nhiều người trong và ngoài chính phủ Mỹ đã thừa nhận, lợi ích quốc gia của Mỹ trong nền chính trị, kinh tế và an ninh quốc tế không thể chỉ hiểu một cách đơn giản hoặc giải quyết một cách biệt lập.

Tôi tin tưởng rằng người Mỹ và các nhà hoạch định chính sách Mỹ sẽ tiếp tục ủng hộ một chính sách ngoại giao mà nó thúc đẩy thương mại tự do và tăng trưởng, tăng cường hòa nhập kinh tế quốc tế và khuyến khích truyền bá về dân chủ và luật pháp. Một chính sách ngoại giao như vậy làm cho nền kinh tế của chúng ta vững mạnh và tạo ra một thế giới hòa bình và thịnh vượng hơn.

Toàn văn bằng tiếng Anh của bài viết có trên Internet tại:

<http://usinfo.state.gov/journals/itps/0300/ijpe/pj51hami.htm>